

Weerklank

gereformeerd maandblad voor toerusting en informatie

TRADITIE

Door ds. A. Bas

BEZINNING

Deze *Weerklank* verschijnt op één van de laatste dagen van het jaar des Heren 2017. We kijken terug, op een jaar dat bijna voorbij is. Wat bracht het ons? Maar ook: hoe hebben we het gedaan? Waar hebben we ons mee bezig gehouden? Waren dat de goede dingen en waren onze motieven altijd zuiver? Of is er reden, om dit het komend jaar anders te doen?

Deze vragen komen nog sterker op ons af, als we bedenken dat het afgelopen jaar (ook) in het teken heeft gestaan van 500 jaar Reformatie. Op 31 oktober was het precies 500 jaar geleden, dat Maarten Luther in Wittenberg zijn 95 stellingen publiceerde. Maar wat hebben we dan precies gevierd? Vierden we (bijvoorbeeld) het feest van onze eigen traditie?

Een belangrijke vraag, en niet alleen in een jubileumjaar als 2017. Ik denk, dat er heel wat mensen zó naar ons kijken: als kerken, die om zo te zeggen 'het feest van de eigen traditie' vieren. Ook vóór mijn overgang naar de GKN is me dat al geregeld verweten: dat ik (te) krampachtig vasthield aan hoe het vroeger was, te weinig het front van vandaag zag. En ik moet u zeggen: dat is een vraag, die me altijd weer aan het denken zette en tot bezinning bracht. Want als er één ding is, wat Luther ons *niet* heeft willen leren en wat ook *niet* gereformeerd is, dan is het vasthouden aan de eigen traditie. Het enige wat we vast moeten houden, is het Woord van de HERE. Sola Scriptura! Maar wat betekent dat dan precies?

OVERLEVERING

Het is goed en nodig, om ook bij deze vragen de Bijbel open te doen. En dan doet het wat merkwaardige feit zich voor, dat ook de apostel Paulus ons van 'traditie' spreekt. In zijn tweede brief aan de Tessalonicenzen schrijft hij: "zo dan, broeders, staat vast en houdt u aan de overleveringen, die u door ons, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk geleerd zijn" (2 Tess. 2:15).

Voor ik 'over' ging, heb ik overwogen om rond het Reformatiejubileum vanuit de Nieuwe Bijbelvertaling over deze tekst te preken. En in die vertaling heeft de apostel het

zelfs letterlijk, over traditie: 'Wees standvastig, broeders en zusters, en blij bij de traditie waarin u door ons onderwezen bent, in woord of geschrift.' En dus: wat is er mis met traditie?

Nu, helemaal niets! En het is zelfs zo, dat traditie in zekere zin ook nodig is. Want het is (te) makkelijk om 'ons' te verwijten dat we krampachtig vasthouden aan wat vroeger belangrijk was en te weinig zien waar vandaag het front ligt. Maar de andere kant is, dat er vandaag ook heel wat mensen zijn die alles 'traditie' noemen en niks meer echt belangrijk vinden.

Zij gunnen een ieder van harte zijn eigen traditie, en hebben er vaak zelfs ook nog wel wat mooie woorden voor over. Maar dat hebben ze óók, voor willekeurig welke andere traditie die daar haaks op staat. Overal zit wel wat in, maar zelf gaan ze (bijna) nergens voor. Maar is dat dan de bedoeling? En: over welke traditie heeft de apostel het in dit vers eigenlijk?

BRANDSTAPEL

Deze vraag komt nog sterker op ons af, als we bedenken in welke traditie we staan: de protestantse, of gereformeerde traditie. Want je kunt in naadloze aansluiting bij de geest die vandaag de dag vaak rondwaart, wel doen alsof het niet uitmaakt of je 'rooms' of 'gereformeerd' bent, maar we mogen niet vergeten dat er ook andere tijden geweest zijn.

Afgelopen jaar herdachten we 500 jaar Reformatie, en velen deden dat in oecumenische geest. Bij wat de 'nationale herdenking' genoemd wordt, in de Dom in Utrecht, was ook 'Rome' aanwezig, in de persoon van enkele bisschoppen. En de sfeer was dan ook, dat de scheiding die de reformatie (ook) gebracht had, zo snel mogelijk overwonnen moest worden.

Maar de vraag is dan natuurlijk wel, hoeveel water je bereid bent daarvoor bij de wijn te doen? Mag die eenheid je ook je eigen traditie kosten? Is dat de prijs, die je betalen wilt? En als je dat wilt, besef je dan ook dat, in vroeger tijden, mensen

voor die traditie hun leven hebben gegeven? De brandstapel zijn opgegaan, omdat ze gereformeerd wilden blijven?!

Je kunt het vandaag wel doen voorkomen, alsof de Reformatie één groot misverstand is geweest, er geen wezenlijke verschillen zijn en het allemaal 'maar' traditie is, maar je kunt en mag dat niet zeggen, zonder óók aan die brandstapels te denken. Want je laat je natuurlijk niet verbranden voor wat 'maar' traditie is. Voor de mensen toen, was het méér dan dat!

CHRISTUS

We keren terug, naar wat de apostel zegt. Over welke overlevering, welke traditie heeft hij het? Nu, dat zegt hij er met zoveel woorden bij: "houdt u aan de overleveringen, die u door ons, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, geleerd zijn" (2 Tess. 2:15). Door ons, dat is: Paulus, Silvanus en Timoteüs (2 Tess. 1:1). Ten diepste gaat het niet om 'onze', maar om de 'apostolische' traditie.

Paulus herinnert de Tessalonicenzen hier allereerst, aan wat hij hun mondeling geleerd heeft. We lezen daar onder meer van in Handelingen 17:3, waar Lucas vertelt hoe Paulus hen Jezus als 'de Christus' gepredikt heeft. Dát is, wat hij hen mondeling geleerd heeft: "dat de Christus moest lijden en opstaan uit de doden". Dat is ook, wat zij aangenomen hebben.

"Enigen van hen lieten zich overtuigen", vervolgt Lucas in Handelingen 17:4, "en sloten zich bij Paulus en Silas aan, en ook een grote menigte Grieken, die God vereerden, en tal van voorname vrouwen". En eigenlijk, is dat een heel groot wonder geweest, want de Joden hebben er in Tessalonica en Berea alles aan gedaan om te voorkomen dat Paulus geloofd werd.

Maar daarmee, zou je kunnen zeggen, sprak de traditie waarin Paulus hen onderwees, dan ook voor zichzelf. Of, beter nog: God zelf liet van zich horen. "God heeft u Zich als eerstelingen verkoren tot behoudenis, in heiliging door de Geest en geloof in de waarheid", zegt Paulus tegen de Tessalonicenzen (2:13). Het is niet 'maar' traditie, het komt van de HERE!

PERSOON

De Tessalonicenzen moeten blijven, bij wat de apostel hen mondeling geleerd heeft. En dan blijkt het daarbij vooral over de persoon van Jezus Christus te gaan. Maar wat betekent dat dan precies? Want je kunt vandaag de dag mensen tegenkomen, die dat op een heel relativerende manier gebruiken. Als je maar wat met Jezus 'hebt', kan er een boel mee door.

Dan maakt het niet meer uit, hoe je tegen de doop aan kijkt. Of je voor de kinderdoop of voor de volwassendoop bent, gereformeerd of evangelisch. En ook niet, hoe je tegen het avondmaal aan kijkt. Of brood en wijn veranderen in het lichaam en bloed van Christus, of daar 'slechts' de tekenen van zijn. En, daarmee: of je rooms of gereformeerd bent.

'Dat', wordt dan gezegd, 'is "maar" traditie'. En: 'dáár ligt vandaag het front niet meer. We hebben immers te maken met een ontstellende ontkerkelijking en kunnen het ons als kerken dus niet meer veroorloven om die leergeschillen van vroeger nog voort te zetten. We moeten, als mensen die allemaal iets met 'Jezus' hebben, vandaag één front vormen.'

Om eerlijk te zijn: ik ben soms best gevoelig voor deze manier van redeneren. Die zet me telkens weer aan het denken.

Maar ik kan er niks aan doen: zo vaak dat gebeurt, gaan mijn gedachten toch ook weer terug naar de mensen, die voor dit soort dingen de brandstapel zijn opgegaan. En naar Luther, die op de Rijksdag in Worms van geen wijken wilde weten.

SCHRIFTELIJK

We keren weer terug, naar wat de apostel zegt. Want hij draagt de Tessalonicenzen op vast te houden aan de overleveringen die hen 'mondeling' geleerd zijn. Maar, ook: 'schriftelijk'. En daarmee heeft Paulus het, over de beide brieven die hij hen geschreven heeft. En waarin hij het (ook) heeft, over de dingen en beweringen waar het net al over ging.

We hoorden van mensen, die ons opriepen om één front te vormen. De leergeschillen van vroeger te laten voor wat ze zijn en de strijd van vandáág te voeren. Tegen de wereld en de ontkerkelijking. Maar eerlijk is eerlijk: als we nagaan wat de apostel daarvan zegt, in zijn tweede brief aan de Tessalonicenzen, horen we hem toch heel ándere taal gebruiken.

Ook hij heeft het over de moeilijke tijd, die aan de wederkomst van de Here Jezus vooraf zal gaan. En over de 'afval', die dan aan de orde van de dag zal zijn (2 Tess. 2:3). De mens der wetteloosheid zal zich openbaren, de zoon van het verderf. Maar zonder dat dit reden voor hem is, om de vraag naar de 'waarheid' niet meer te stellen, want die moet je juist redden!

Waarom gaan mensen in die moeilijke tijd verloren? Omdat ze het front niet zien? Moeilijk blijven doen, over leergeschillen uit het verleden die 'maar' traditie zijn?

Nee, allerminst! Wie dan verloren gaan, zegt de apostel duidelijk, gaan verloren, "omdat zij de liefde tot de waarheid niet aanvaard hebben, waardoor zij hadden kunnen behouden worden." (2 Tess. 2:10).

BIJBEL

Juist in een tijd als de onze, is het belangrijk om 'vast te houden' aan 'de overleveringen'. Maar dan wel de traditie, die ons door de apostelen geleerd is. Die voor ons is vastgelegd in wat we de Bijbel noemen, en door de kerk is samengevat in de belijdenisgeschriften. Laat u door niemand wijs maken, dat u dan het feest van uw eigen traditie aan het vieren bent!

"Blijf gij echter bij wat u geleerd en toevertrouwd is", schrijft Paulus in 2 Timoteüs 3:14. Wél bewust van wie gij het hebt geleerd, en dat gij van kindsbeen af de heilige Schriften kent, die u wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus". Het gaat inderdaad, om een Persoon: om Christus. Maar het zijn de Schriften, waardoor je Hem leert kennen.

En vandaar, dat we daar ook niet vanaf mogen doen. Wat ons door God Zelf geopenbaard is, blijft van belang, ook en zelfs: in onze tijd. Als we de liefde tot die waarheid niet aanvaarden, zegt Paulus in 2 Tessalonicenzen 2:11v, zendt God ons een dwaling die bewerkt dat we de leugen geloven. "Opdat allen worden geoordeeld die de waarheid niet geloofd hebben".

Dat heeft alles te maken met wijsheid. Het is *eigenwijs*, heeft Luther gezegd, om te denken, dat je het beter weet dan de Heilige Geest. Maar daarentegen ware wijsheid, als je je gewonnen geeft aan de waarheid. Je door elk van God ingegeven schriftwoord laat onderrichten, weerleggen,

verbeteren en opvoeden in de gerechtigheid (2 Tim. 3:16).

BEZINNING

Daar komt nog wel iets anders bij. We mogen van de Schrift niet af doen, maar er evenmin aan toe doen. En dat betekent, dat er werk aan de winkel is.

Telkens weer moeten we terug naar de Schrift. Telkens weer ons afvragen: of wat we denken, doen en zeggen, daarmee te rijmen valt. Want wat daar niet mee in overeenstemming is, is wél 'eigen' traditie.

En ja, als je daarvoor 'gaat', komt het óók niet goed. Want dat verdeelt, maakt je eenzaam. Want 'jouw' traditie, is nooit helemaal gelijk aan die van een ander. En als je die ander vraagt om te worden zoals jij, raak je hem kwijt. En hetzelfde geldt ook, in het gesprek tussen kerken. Als je die andere kerk vraagt te worden zoals jij, raak je die zomaar kwijt.

Dit betekent, als het om kerkelijke eenheid gaat: dat je elkaar te veel vrij kunt laten, maar ook: te weinig. Eenheid waarbij een ieder van alles het zijne mag (blijven) denken, is geen eenheid in de waarheid. Maar eenheid waarbij een ieder van alles hetzelfde moet vinden, evenmin. En daarom zullen we, ook wat dat betreft, steeds terug moeten naar de Schrift.

En soms, is dat een pijnlijk proces. Omdat je dan ook af en toe onder ogen moet zien, dat wat jij altijd voor 'wet en evangelie' hebt gehouden, het bij nader inzien niet is. Het 'eigen traditie' is, die aan de kant moet voor de 'apostolische traditie'. En toch zullen we dat offer moeten (willen) brengen, omdat dit de enige manier is, om bij de waarheid te blijven.

COLOFON

Weerklank is een uitgave van
Stichting gereformeerd maandblad
K.v.K. no. 56305788

REDACTIE

Dr. A. Bas
Mevr. D.R. Buist-Biewenga
Ds. E. Hoogendoorn
J. Peters
G.H. Werkman
Redactiesecretariaat:
J.F. de Leeuw
Prinsesselaan 11, 3851 XM Ermelo
06-53672343
redactie@gereformeerdmaandblad.nl
www.gereformeerdmaandblad.nl

MEDEWERKERS

Mevr. T. van Baardewijk-Snijder
O. van Gent
Mevr. Mr. M. Daverschot
Mevr. Mr. E.P. van Dijk
Mevr. W.V. Gunnink-Janssen
K.J. Gunnink
Ds. L. Heres,
Ds. J.R. Visser
Mevr. H. Vreugdenhil-Busstra
Mevr. W. van Wijk-de Mooij

ADMINISTRATIE

Mevr. K.C.G. Akkerman-Koning
administratie@gereformeerdmaandblad.nl
Abonnementen, adreswijzigingen

FINANCIËN, VERSPREIDING, PR

A. Hoogendoorn
Reijgershóftehoek 106,
7545 KM Enschede
penningmeester@
gereformeerdmaandblad.nl
IBAN : NL64ABNA0499960106

ABONNEMENTEN

Half jaar € 11,50 (5 nrs.)
Heel jaar € 23,00 (10 nrs.)

ADVERTENTIES

In overleg met administratie